

КАК РЪКОВОДСТВОТО ДОПРИНАСЯ ЗА КАЧЕСТВОТО НА ОДИТА

Taryn Abate, CPA, CA, CMA

*Директор, Одит и изразяване на сигурност,
научни изследвания, насоки и подкрепа, CPA Canada*

Каква роля може да играе ръководството за повишаване качеството на одита? Това е въпрос, който в голяма степен е пренебрегван в периода след финансовата криза от 2008 г. Вместо това инициативите, насочени към повишаване качеството на одита, почти изключително (и разбираемо) се фокусират единствено върху това какво одиторите биха могли и би следвало да направят.

В действителност одиторът може да одитира само информацията, която е предоставена от ръководството. За повишаване качеството на одита е необходим по-надежден и всеобхватен подход. Качеството на одита се повишава в най-голяма степен, когато одиторът, одитният комитет и ръководството („трикракият стол“) работят заедно.

CPA Canada и FEI Canada извършиха проучване с цел оценяване разбирането на ръководството за значението на неговата роля като страна, допринасяща за качеството на одита на годишните финансови отчети. Разработката „[Как ръководството допринася за качеството на одита](#)“ проучва въпроса какво означава за ръководството качество на одита, колко време отделя в различните области на одита, къде то счита, че трябва да бъде отделено време, и стойността, която то предоставя и би могло да предостави на одиторите.

Проучването прави предложения относно това как ръководството може да допринесе за качеството на одита, включително неговата роля в подкрепата на използването на аналитичната обработка на данни при одита.

Какво означава за ръководството качество на одита?

Кое е това, което прави одита качествен? Отговорът зависи от съответната заинтересована страна и доколко тя е ангажирана с одиторския процес. Така например, вероятно ръководството ще обвърже качеството с ефективността, докато регулаторните органи се фокусират в по-голяма степен върху доказателствата за спазване изискванията на одиторските стандарти. Възприятието за качеството на одита варира със

степеня на директна ангажираност на съответната заинтересована страна с одита и призмата, през която тя оценява качеството на одита.

Според резултатите от проучването ръководството докладва, че то извлича най-голяма полза от следните аспекти на одита:

- по-добро разбиране на сложни въпроси/приблизителни оценки (73%);
- повишена точност на финансовия отчет (55%);
- подобрени вътрешни контроли (49%);
- по-добро идентифициране и по-голяма информираност за рисковете (48%).

Участието в одиторския процес подобрява разбирането на ръководството за стойността на одита. В най-голяма степен е вероятно мениджъри, които не са ангажирани с одиторския процес, да заявяват, че одитът, като такъв, има ограничена стойност.

Как ръководството може да допринесе за качеството на одита?

Мнозинството от респондентите (84%) съобщават, че с повишаване участието на ръководството в одита се повишава и качеството на одита. Бе проведено допълнително изследване, за да бъдат разбрани успешните практики за подобряване на одиторския процес. Установените добри практики попадат в три ключови области:

- **Оптимизиране на процесите на ръководството с оглед подкрепа на одита.** Колкото по-добре ръководството установява и изпълнява собствените си вътрешни процеси по планиране, управление и подкрепа за одита, толкова по-вероятно е одитът да протече гладко и безпроблемно. Тези процеси може да включват:
 - ясно дефиниране и комуникиране на ролята в екипа;
 - делегиране на отговорности на всички членове, участващи в оказването на подкрепа за одита;
 - разработване на график в подкрепа на своевременното осигуряване на отговор на исканията за предоставяне на информация от страна на одитора;
 - провеждане на вътрешни срещи за планиране с цел подготовка за одита;
 - провеждане на заседания по време на одита и след него, с цел да се потърси обратна информация и да се подобри одиторският процес в бъдеще.

- **Задълбочаване на планирането между одитора и ръководството.** С цел подготвяне успеха на одита ценна информация може да бъде предоставена на одитора по време на фазата на планиране на одита. Ръководството разполага с пълно разбиране за предприятието и средата, в която то функционира, и е в състояние да предостави важна и задълбочена информация по отношение на рисковете и съществените промени, настъпили през годината. Провеждането на заседание с одиторите, с цел планиране преди началото на одита, позволява споделянето на информация и осигурява възможност за обсъждане на договорените срокове.

Макар преобладаващото мнозинство от респондентите да изразяват съгласие, че техните одитори имат ясно разбиране за рисковете, свързани с финансовото отчитане на предприятието, някои респонденти считат, че приоритетите на техните одитори не винаги са в съответствие с областите на риск, идентифицирани от ръководството. Малък брой респонденти посочват, че те не знаят колко време отделя външният им одитор за всеки един аспект на одита или защо се изпълняват определени задачи. Повече от половината респонденти считат, че одиторите биха разбрали предприятието по-добре, ако отделят повече време за задаване на въпроси на ръководството.

Тези констатации открояват възможността както за одитора, така и за ръководството да подобрят комуникацията и така да повишат ангажираността с одиторския процес. Някои от ръководителите изразяват желание за по-подробна обратна информация от одита, която може да бъде осигурена чрез предварителното планиране, като е възможно това да повиши полезността на текущия одит и да доведе до по-голяма ефективност при бъдещи одити.

- **Подобряване на комуникацията между одитора и ръководството.** Установяването на прозрачни взаимоотношения с двустранна, продължаваща по време на целия одит, комуникация създава по-голяма ангажираност от страна на ръководството, като е възможно да подкрепи допълнително извършването на един резултатен, ефективен и качествен одит, допринасяйки ползи както за ръководството, така и за одитора.

Как аналитичната обработка на данните може да повиши качеството на одита?

Обемът на данните, произвеждани ежегодно, се мултиплицира експоненциално. Очаква се през 2025 г. обемът на създаваните всяка година данни по света да нарасне до 180 зетабайта (или 180 трилиона гигабайта) от по-малко от 10 зетабайта през 2015 година.

На въпроса относно използването на анализа на данни в бъдеще повече от половината респонденти очакват използването на аналитичната обработка на данни да се увеличава до известна степен през следващите три години, а около 22% очакват съществено увеличение. Мнозинството респонденти (52%) очакват използването на аналитичната обработка на данни от страна на техните одитори да се увеличава през следващите три години, като 10% очакват съществено увеличение. Повече от половината от общия брой респонденти (57%) изразяват съгласие с твърдението, че използването на аналитичната обработка на данни от страна на техните одитори носи определена полза.

Аналитичната обработка на данни предоставя възможност за допълнително повишаване качеството на одита, като осигурява по-задълбочен анализ на системите и контролите на организацията, по-надеждна информация за резултатите от дейността за ръководството, както и по-ефективно и ефикасно взаимодействие между одиторите и ръководството.

Ръководството може да подпомогне използването от страна на одитора на аналитичната обработка на данни, като:

- предостави достъп до качествени и пълни данни. Вероятно това ще изисква ИТ отделът да бъде включен в обсъжданията във връзка с планирането на одита, за да се определи каква информация се изисква и кой носи отговорност за изготвяне на данните за одиторите;
- обсъди с одитора каква аналитична обработка на одиторските данни може да бъде извършена и вземе мерки данните да са налични за изпълнение на тези анализи;
- дискутира резултатите от аналитичната обработка на одиторските данни по един открит и честен начин, с цел както повишаване качеството на одиторските доказателства за одитора, така и предоставяне на задълбочена информация за бизнеса.

С увеличаване на данните използването на аналитичната им обработка става все по-важно, за да може одиторът да разбере начина, по който сделките и операциите на предприятието си взаимодействат помежду си, както и да отличи обичайните сделки и операции от тези, които представляват изключение. Използването на аналитична обработка на данните при одита може да допринесе съществено за оценката на риска – особено когато това е съчетано с ясен и обективен коментар на ръководството.

За допълнителни насоки относно аналитичната обработка на данни при одита за ръководството, одитния комитет и одитора, вижте www.cpacanada.ca/DataAnalyticsInAudit

Заклучение

Одиторският процес включва взаимодействие между ръководството, одитния комитет и одитора. Както при всяко взаимодействие, то ще бъде най-резултатно, когато са ангажирани всички страни. Планирането, сътрудничеството и откритите комуникации от всички страни ще доведат до по-рационален, ефективен и качествен одит.

***Taryn Abate, CPA, CA, CPA** е дипломиран професионален експерт-счетоводител (CPA) и директор на Групата по въпросите на одита и изразяването на сигурност, научни изследвания, насоки и подкрепа в CPA Canada. Taryn осъществява контрол върху разработването в CPA Canada на научните изследвания, насоките и новаторските практики по въпроси, свързани с изразяването на сигурност. Това включва насоки за прилагане на нови или сложни стандарти за одит и изразяване на сигурност; ресурси във връзка с ефекта от технологиите върху одиторската професия, включително аналитичната обработка на данни, блокчейн и изкуствен интелект; както и последствията за изразяването на сигурност от нововъзникващите форми на външно отчитане и докладване.*